

---

# OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

---

## ÚVAHA O PRAVDĚPODOBNÉM CHARAKTERU POČÁTEČNÍHO OBDOBÍ VÁLKY

Generálmajor Jan Knotek

V souvislosti se zavedením zbraní hromadného ničení do výzbroje soudobých armád a se změnami, které si tato skutečnost vynucuje ve vojenské vědě, vystupuje do popředí zájmů vojenské teorie otázka charakteru příští války a zejména jeho počátečního období. V poslední době můžeme proto sledovat v řadách vojenských theoretiků Západu velmi živou diskusi o tomto problému. V souvislosti s názvem »atomový věk«, který sám o sobě je prozatím víc perspektivní než oprávněný proto, že využití atomové energie ve prospěch našeho věku je zatím v samých počátcích a zatím se víc plánuje k ničení než k budování, vzniká i nový název vojenské teorie »atomová strategie«.

Nejednotnost a často i protichůdnost názorů vojenských theoretiků na formy a způsoby této »atomové strategie« a z ní vyplývajícího charakteru příští války nám jenom potvrzují nevyzrálост, aktuálnost a živost této otázky. Setkáváme se s názory, o nichž je možno vážně přemýšlet, stejně jako s názory utopistickými a fantastickými, nepodloženými ničím jiným než bujnou obrazotvorností. Zdálo by se, jako by si vojenská věda nevěděla se zbraněmi hromadného ničení rady a jako by rozpačitě stála nad jejich kolébkou. To je však zjev zcela přirozený. Vojenská věda se vždy opoždí za rozvojem bojové techniky a ještě nikdy v období mezi jednotlivými válkami charakter budoucí války nebyl zcela jasný.

Vojenská věda — to je teorie vedení války, která má určitou zvláštnost proti ostatním vědním oborům. Zákonitosti vztahů teorie i praxe pro ni platí stejně jako pro každou jinou lidskou činnost, ale možnost jejich uskutečňování je odlišná.

Zatím co v ostatních vědních oborech jsou dány rozvojem výroby předpoklady pro více méně soustavné a nepřetržité prověřování teorie praxí a naopak — v oboru vojenské vědy je tomu jinak. Vojenskou praxí a prověrkou teorie je válka a ta je zjevem přechodným a periodickým. V obdobích mezi jednotlivými válkami se může vojenská věda opírat jen o praxi minulé války a nanejvýš o dílčí praktické prověrky nových theoretických otázek, pokud mírové podmínky tyto prověrky dovolují v omezeném měřítku a za skreslených podmínek. A proto se charakter příští války pohybuje v oblasti teorie, vždy byl a zůstane do značné míry otazníkem. Není sporu o tom, že zbraně hromadného ničení svými vlastnostmi představují kvalitativní skok ve vývoji bojové techniky. Ale tyto zbraně nebyly vyzkoušeny v hromadném použití. Dílčí zkoušky nemohou dát správný obraz a závěr o jejich vlivu na způsoby vedení operací a boje. Proto vidíme, že na př. v Americe byl zřízen speciální vědecký ústav zabývající se problematikou budoucí války, zejména s hlediska organizace.

### **Z čeho můžeme usuzovat na charakter příští války a jejího počátečního období?**

Tady je třeba vzít na pomoc objektivní zákonitosti a dosavadní zkušenosti vojenské vědy a logickou pravděpodobnost.

Je třeba vyjít ze základní these, že válka je pokračováním třídní politiky násilnými prostředky, ke které se přistupuje tehdy, kdy dosavadní prostředky vládnoucí třídy k dosažení politických cílů neměly úspěchu.

Tedy podstatou každé války je politika, jejíž cíle určují i její spravedlivý nebo nespravedlivý charakter.

Hlavním nástrojem státu pro vedení války je armáda, jejimiž hlavními činiteli jsou člověk a technika ve vzájemných a neoddelitelných závislostech a vztazích.

Politika tedy určuje cíle války a armáda — tedy organizované společenství člověka a techniky — jako produkt politického i ekonomického potenciálu země plní tyto cíle formami a způsoby, které jí určuje vojenská věda — tedy strategii pro válku jako celek, operačním uměním pro vedení jednotlivých operací a taktikou pro vedení boje.

Je přirozené, že v souvislosti s politikou vznikají i otázky možnosti nebo nutnosti nové světové války. Tuto otázku ve své úvaze nebudu rozbírat. Dal na ni jasnou odpověď XX. sjezd KSSS, jehož závěry jsou známy. Stejně tak nebudu rozbírat otázku, kdo je možným útočníkem, proto, že to je rovněž notoricky známé a mírumilovná politika tábora socialismu, reálné a praktické návrhy a činy SSSR i ostatních států našeho tábora stejně jako postoj imperialistických kruhů Západu k této politice mluví jasnou řečí a téměř každodenně se potvrzují.

Nás v této úvaze zajímá otázka pravděpodobného charakteru války, kdyby se jí podařilo imperialistům rozpoutat.

Cíl takové války, byť byla jeho diplomatická formulace sebekomplikovanější, je v podstatě jednoduchý: zničit socialistické zřízení, podmanit si svobodné národy, dobýt světové nadvlády, obnovit kapitalismus, tedy zmocnit se surovinových zdrojů, levných pracovních sil a finančně výhodných trhů a zabezpečit si tak další zisky.

### **Prostředky k dosažení politických cílů**

Především ty »dosavadní«, kterých, jak jsme toho denně svědky, imperialismus bohatě využívá.

Je to nejprve buržoasní ideologie, kterou se v nejrůznějších formách a nejrůznějšími způsoby snaží k nám pašovat s cílem desorientovat lidové masy a zamaskovat skutečné cíle své politiky. Jak vidíme, k tomuto cíli nerozpakuje se dříve kupovat »mrtvé duše« a křivé charaktery, používat hospodářských diskriminací a nátlaku všech druhů, i diplomatických lží a podvodů, frází, úsměvů a »darů« — prostě veškeré té veteše staré diplomacie.

Vývoj mezinárodní politiky a vztahů, zejména v poslední době, nám ukazuje, že tyto »dosavadní« prostředky, kromě dílčích úspěchů ve vlastním táboře, setkávají se čím dále s menším úspěchem. Rozvoj a úspěchy zemí socialismu, mírového hnutí, silná aktivisace pokrokových sil na celém světě, hnutí koloniálních národů a rostoucí potíže ve vlastním táboře nutí

imperialisty ke krokům, které se už vymykají rámci těch »dosavadních« prostředků. Rozhodně už nelze nazvat normálním politickým zjevem zákaz a rozpoutaný teror proti KSN ve Spolkové německé republice, šílené zbrojení a urychlené budování nového wehrmachtu v našem přímém sousedství, 60% státního rozpočtu USA věnovaných na zbrojení a vyzbrojení »atlantické armády« stejně jako postoj kapitalistických zemí k otázce Suez. To všechno jasně ukazuje na zcela otevřenou přípravu násilných prostředků, kterých konečně už bylo použito v Koreji i v Indočíně. Zkušenosti z Koreje, z Indočíny a v poslední době z Egypta by se zdály potvrdovat pacifistický názor, že imperialismus nehodlá použít zbraní hromadného ničení. To by ovšem byl těžký omyl. Tyto místní ozbrojené akce rázu provokačního a zkušebního jen potvrzují, že Západ není ještě připraven na rozpoutání nové světové války, že dosud jeho strach před vnitřními rozpory vlastního tábora a před rozhořčením lidstva a odvetou je zatím silnější než chuť a na místě ne posledním jsou tyto akce jen součástí usilovně a horečnatě chystaného »velkého překvapení«.

To potvrzují i veřejné projevy některých amerických státníků i vojenských theoretiků Západu, kteří časem mluví velmi nepokrytě. Konečně budování základů po celém světě a dislokování na nich strategického letectva — nosičů atomových pum, zvětšování počtu atomových baterií a odpalovacích zařízení raket všech druhů v západní Evropě mluví jasnou řečí. Všimneme si proto tak horečně vyzbrojovaných kapitalistických armád, jejich bojové techniky a jejich vojenské teorie, abychom si mohli udělat obraz o tom, jak si představují imperialisté těchto prostředků použít a jaký podle toho může být charakter počátečního období války.

Je jasné, že počáteční období války bude mít takový charakter, jakými formami a způsoby bude použito armád a jejich bojové techniky. Tyto formy a způsoby — tedy v podstatě vojenská věda — jsou závislé na rozvoji výroby, na vlastnostech a možnostech člověka a techniky.

I v kapitalistických armádách hlavním činitelem ve válce je člověk a technika — jenom jejich vzájemný poměr je odlišný. Kapitalistickým řádem vykořisťovaný pracující, nezaměstnaný nebo příslušník utlačovaného národa nemůže být nadšeným bojovníkem za cíle odporující zájmům jeho národa nebo třídy. Proto se člověk v kapitalistické armádě, v závislosti na stupni svého stále rostoucího politického uvědomění, stává pro vládnoucí třídu čím dále tím méně spolehlivým činitelem v armádě. A proto také u vojenských theoretiků Západu vidíme snahu člověka co nejlépe nahradit tím pro ně spolehlivějším činitelem — technikou. Extrémy této snahy jsou všechny ty teorie »blitzkriegu«, »superblitzkriegu«, »knoflíkové války«, »atomových kobereců« atd. Tyto výstřelky jsou v poslední době podrobovány kritice a revisím a nabývají vrchu reálnější teorie počítající s masovými armádami a součinností všech druhů vojsk. Přesto však ve vojenské teorii Západu má technika hlavní úlohu a více peněz a pozornosti je věnováno »myslící střele« než »myslícímu vojáku«.

Bojová technika zaváděná do soudobých armád si vynucuje radikální změny ve vojenské vědě. To však není způsobeno tím, že by tato technika byla ve své podstatě tak nová a neočekávaná. Vždyť v základní myšlence supersonické letadlo je jen zlepšené letadlo staré, rakety různého druhu

jsou jen zdokonalené V1 a V2 z poslední války a atomová puma byla shozena už před 11 lety na Hirošimu.

Podstatou »novosti« této bojové techniky je její hromadné použití, kdy se kvantita mění v kvalitu. To je ta skutečnost, která si vynucuje změny ve formách a způsobech vedení ozbrojeného boje. V masovosti těchto zbraní je jejich síla. Jejich množstvím jsou nejen násobeny účinky a možnosti, ale v podstatě se mění smysl i platnost dosavadních theoretických pouček vojenské vědy.

### Vlastnosti a možnosti nových zbraní

1. Je to možnost jejich použití s překvapením. Tuto možnost dává výkonnost a způsob dopravy ničivé zbraně k cíli. Soudobé letadlo nebo řízená střela je schopna velmi rychle dopravit ničivou zbraň z libovolné hloubky vlastního území, v nejrůznějších výškách na libovolný cíl na území napadeného. Možnost manévru palbou těchto prostředků po směrech i vzdálenostech vzrostla z desítek na stovky a tisíce kilometrů. To neobyčejně zvyšuje možnost překvapení a jeho význam. Dnes není třeba, aby se k provedení úderu na zvolený cíl vojska přiblížila bojem na dostřel děl, který dříve činil maximálně desítky kilometrů. Řízené střely nebo rakety nejrůznějšího druhu dávají možnost v libovolnou denní dobu a za všech povětrnostních podmínek napadnout cíl ze značných hloubek, z odpalovacích zařízení připravených třeba v míru a utajených před průzkumem všech druhů. Současné bombardovací letectvo může na cíl vzlétat ze značně vzdálených letišť a nadzvukovými rychlostmi ve značných výškách se přiblížit k cíli. Proto nenadále nepadení cíle se značně ztíženými možnostmi průzkumem odhalit přípravy k němu neobyčejně zvyšuje nebezpečí překvapení pro napadeného a možnosti jeho využití útočником.

2. Další charakteristickou vlastností soudobé bojové techniky je její veliký ničivý účinek. Názor některých západních theoretiků o tom, že jedno atomové dělo nahradí 5000 klasických děl, může být značně přemrštěný. Přesto však faktem zůstává, že použití vodíkových a atomových pum anebo raket různých druhů s atomovou náplní dává možnost jediným úderem v okamžiku zničit cíl takových rozměrů, na jehož zničení dříve bylo třeba celých leteckých svazků nebo desítek až stovek dělostřeleckých hlavních. Kombinací nukleárních zbraní se zbraněmi chemickými a biologickými se pak ještě násobí rozsah a doba jejich účinku. To prakticky znamená, že dnes jediné letadlo nebo bezpilotní prostředek je pro napadeného nebezpečnější, než byl dříve celý svaz bombardovacích letadel. To vyžaduje věst aktivní boj s každým jednotlivým letadlem nebo řízenou střelou. Tento požadavek při vlastnostech soudobých letadel a bezpilotních prostředků, které umožňují rozptýlený útok jednotlivými letadly nebo malými skupinami na různých směrech a výškách v potoku za sebou neobyčejně komplikuje otázku PVO.

3. Nová bojová technika je vzhledem k svým vlastnostem méně zranitelná obrannými prostředky napadeného. Faktem v současném stavu rozvoje bojové techniky je, že prostředky útočné mají předstih před prostředky obrannými.

Tak vidíme, že rychlosti a dostup letadel předstihly možnosti protiletadlového dělostřelectva, vlastnosti bezpilotních prostředků (rychlost

2700 km/hod., dostup 30 km), předstihly vlastnosti stíhačů, prostředky průzkumu předstihly prostředky maskování atd. Tím se značně komplikuje organizace pasivní obrany a ta se stává méně účinnější. Zvětšuje se význam aktivních způsobů a prostředků boje s nimi a neobyčejně vzrůstá význam předstihujících a včasných úderů po nich před jejich použitím.

Pro ohroženého je výhodnější a účinnější včas zjistit a zničit letouny-nosiče na letišti nebo odpalovací zařízení, než se před jejich účinkem pracně zakopávat do země. Je jistě účinnější proti nadzvukovému bombardéru postavit dokonalejšího a rychlejšího stíhače a sestřelit bombardovací letoun nad jeho vlastním územím než chránit sám sebe třeba 130mm protiletadlovými kanony. Prostě vlastností současných nových zbraní vyžadují nečekat a udeřit tak, aby útočníku bylo znemožněno jich použít.

Současné s rozvíjením zbraní hromadného ničení zdokonaluje se i všechna ostatní bojová technika. Vývoj letectva imperialistických států naznačuje linii k atomovému leteckému motoru a k přechodu většiny letadel na bezpilotní režim buď formou bezpilotních letounů vracejících se po splnění úkolu na svou základnu nebo formou řízených střel s výbušnou tříštivou nebo atomovou náplní typu kontinentálního až mezikontinentálního.

Nadřazenost vzdušných sil nade všemi ostatními druhy vojsk, která je charakteristická pro atlantickou armádu, je diktována zájmem a snahou dosáhnout zásadního rozhodnutí v prvních dnech války převahou vzdušných sil s použitím zbraní hromadného ničení. Prozatím mezi vojenskými theoretiky Západu není ještě zcela jasno, zda tento první mocný úder má být veden na ekonomická a politickoadministrativní centra napadeného nebo především na jeho vojska, zejména letectvo.

Základním požadavkem tohoto prvního úderu má být překvapení. Jsou studovány způsoby, jak tento hromadný úder všemi prostředky provést rozptýleně časově a prostorově, malými skupinami nebo i jednotlivými letouny a bezpilotními prostředky na všech výškách od přízemního letu po stratosférické výšky ve dne i v noci a za každého počasí mimo dosah stíhačů, protiletadlových zbraní a radiolokační techniky. Zároveň je značná pozornost věnována rozvoji proudového dopravního letectva a útočných proudových vrtulníků. Těžké dopravní letectvo pro rychlou dopravu výsadků a vojsk na bojiště je součástí prvku překvapení.

Zvětšení doletu současných bombardovacích letounů 8000 až 10 000 km a jeho prodlužování parazitními letadly nebo raketami vypouštěnými z mateřského letadla má být umožněna široká schopnost manévru vzdušnými silami z jednoho válčiště na druhé.

I když některé z těchto myšlenek mají v současné době ještě ráz studia a pokusů, je nutné je brát v úvahu a počítat s nimi.

Pozemní vojska zdokonalují svou organizaci a bojovou techniku a způsoby jejího použití vzhledem k těm změnám, které do taktiky i operačního umění vnášejí použití zbraní hromadného ničení.

Poslední úvahy vojenských theoretiků Západu už upouštějí od fantastických teorií »války bez lidí« a počítají s nutností součinnosti všech druhů vojsk při použití zbraní hromadného ničení. Přitom v organizaci je sledována linie menší početnosti pozemních armád, zato je zvyšován požadavek jejich vysoké pohyblivosti, zejména mimo komunikace, požadavek schopnosti samostatně plnit úkoly, t. zn. vybavení veškerou potřebnou bo-

jovou technikou, a požadavek vysoké průbojnosti, t. zn., že je kladen důraz na tankové a mechanisované svazky, schopné rychle a silou využít provedených úderů zbraněmi hromadného ničení. Velký důraz je kladen na přesuny vojsk na bojiště vzduchem a na používání taktických i operačních výsadek. Přitom je zvyšován požadavek na odolnost vojsk proti účinkům zbraní hromadného ničení a na zvýšení dosahu i účinku aktivních prostředků boje s nimi.

Tyto požadavky mají vliv na vývoj soudobé techniky. Snaha o zvýšení pohyblivosti jednotek vede na jedné straně k plné jejich motorisaci terénními vozidly, jednak k odlehčení od těžké a málo pohyblivé techniky, zejména dělostřelecké. Proto vývoj dělostřelecké techniky jde po linii bezzákluzových děl a raket všech druhů, které by dovolovaly podporovat jednotky s dostatečnou přesností a možností manévru palbou na vzdálenost desítek, stovek kilometrů. Přitom hlavní důraz je kladen na účinky atomových zbraní, které radikálně zmenšují potřebný počet dělostřelectva.

Tankové a mechanisované vojsko nabývá větší důležitosti jako úderná síla schopná využít účinků atomových zbraní do velkých hloubek a při vysokých rychlostech. Ráže tankových děl se zvětšují a tím roste i váha tanků, která u těžkých tanků přesahuje 70 t.

Od bojové techniky pozemních vojsk se žádá její obojživelnost usnadňující přechody vodních toků bez ztráty času. Hluboké úkoly určené jednotkám vedou k požadavku nepřetržitosti boje ve dne i v noci, čemuž pomáhá rozvoj techniky k vidění v noci a za špatných povětrnostních podmínek.

Radiolokační technika směřující k plné automatisaci různých průzkumných a navigačních systémů pro letectvo i pozemní vojska nabývá značného významu a proniká čím dále tím hlouběji do organizační struktury vojsk.

V poslední době je mnoho pozornosti věnováno otázkám radiového a radiolokačního rušení, které má desorganisovat systém vedení a průzkumu napadeného a tím snížit jeho obranyschopnost. V západních armádách se věnuje zvýšená pozornost otázkám způsobů zásobování vojsk při dnešních velkých tempech útoků a spotřebách materiálu všech druhů. V poslední době je studována možnost zásobování a odsunutí vzduchem při použití těžkých vrtulníků a letounů s krátkým startem, přistávajících za pomoci nylonových sítí.

V celku je možno říci, že vývoj bojové techniky západních států je rychlý, a bylo by krajně nebezpečné tuto techniku podceňovat. Její vývoj je určen třemi základními požadavky: rychlostí, dosahem a účinkem. Přitom hlavní důraz je kladen na vzdušné síly.

Zbraně hromadného ničení, zejména atomové a vodíkové, jsou základem mocného úderu. Pozemní síly jsou určeny k využití výsledků těchto zbraní a k ovládnutí prostoru. Technika a automatisace má hlavní úlohu.

### Charakter počátečního období války

Všechny vpředu naznačené prvky je třeba vzít zároveň v úvahu, chceme-li dojít k nějakému závěru.

V této úvaze jsem se nezabýval jednou ze základních otázek, to jest otázkou ekonomických možností realizovat theoretické myšlenky. Široký

a hluboký problém ekonomického potenciálu západních států není a ani nemohl být rozbírán v této úvaze.

Je známo, že armáda, její organisace a bojová technika stejně jako vojenská věda závisí především na ekonomických podmínkách, tedy na dosaženém stupni rozvoje výroby, charakteru a síle společenského řádu. Tato úvaha se nezabývá otázkami poměru sil existujících táborů a jejich ekonomických možností. To je už jiná otázka.

My hledáme odpověď na naléhavou otázku »Jaký může být pravděpodobný charakter počátečního období příští války vzhledem k soudobým podmínkám«. Nás zajímá především to, jaké zvláštnosti přináší nové podmínky a čím se může počátek budoucí války lišit od počátku poslední války.

Faktem je, že zbraně hromadného ničení jsou vyvinuty tak, že jich může být použito jako taktických i strategických zbraní. S jejich použitím za války se počítá, o tom jasně hovoří články vedoucích funkcionářů americké armády a samého ministra Wilsona z poslední doby. Ekonomické možnosti státu dovolují jejich hromadné použití v takovém rozsahu, že tento rozsah je schopen mít podstatný vliv na charakter počátečního období války, aspoň na zvolených strategických směrech. V americkém odborném tisku se uvádí na př., že jen síly Atlantického paktu, dislokované v Evropě, mohou za několik hodin provést 800 atomových úderů.

To jsou předpoklady, z nichž vyjdeme. Jedním z rozhodujících prvků úspěchu, zejména v počátečním období války v soudobých podmínkách, je překvapení. Nenadálý mocný současný úder provedený letectvem a bezpilotními prostředky na široké frontě a do značné hloubky při použití všech zbraní hromadného ničení, dává reálnou možnost vážně ohrozit obranyschopnost napadeného proto, že tímto úderem mohou být rozrušena průmyslová a politická střediska, letiště, sklady pohonných hmot, komunikační uzly, spojení a velení a způsobeny vážné ztráty jednotkám v místech jejich pobytu. Tím může být vážně ohrožena mobilisace a uvedení armády i národního hospodářství do stavu válečné pohotovosti. Tento úder podle názorů Američanů bude proveden z mírových letišť a zařízení na cíle již v míru určené a osádkami letounů prostudované a známé.

Požadavek překvapení sám sebou tedy vylučuje jednotlivá období vzniku války charakteristická pro minulé války — to jsou období výrazného politického napětí, vypovězení války a nástup armád. Už počátek poslední války v tomto směru byl nový, i když před ním v celku předcházelo období politického napětí.

Budoucí válka toto období výrazného politického napětí mít nebude. Je třeba vzít v úvahu dravčí charakter imperialismu a jeho diplomatické metody. Přepadení Pearl Harbouru Japonci a SSSR Němci v poslední válce to jenom potvrzují. O vzniku budoucí války nebudou rozhodovat žádné společenské nebo diplomatické ohledy. Imperialisté válku připravují, to dokazují mimo jiné i směrnice ministra USA Wilsona na rok 1956 až 1957, které nařizují, aby se pozemní vojska, letectvo i námořnictvo připravovaly na počáteční období války.

Kriteriem rozpoutání nové války imperialisty bude bojová připravenost jimi požadovaných 100 divísi a 10 000 letadel NATO v Evropě, a to do jaké míry se budou v této době cítit silnými politicky i vojensky při hodnocení celkové mezinárodní politické situace a poměru sil. Je třeba počítat s tím,

že právě před zvoleným dnem »D« může být jimi všemi prostředky rozpoutána široká »mírová kampaň« k oklamání protivníka a že válka může začít právě v okamžiku, kdy se diplomati sejdou, aby jednali o míru. To všechno patří k překvapení.

Další pravděpodobnou zvláštností počátečního období války bude to, že před jejím zahájením nebude prováděno rozsáhlé soustřeďování vojsk k hranicím napadeného. Američané ve svých úvahách počítají s tím, že první úder pozemních sil bude proveden jednotkami postavenými plně již v míru bez očekávání na zmobilisování ostatních svazků. Úder tedy bude veden kádrovými svazy, jejichž základem a hlavní silou budou tanková a mechanisovaná vojska, silně podporovaná taktickým letectvem, přičemž na př. v armádním sboru je požadováno více obrněných divisí než pěších.

Tyto svazky, podle názorů vojenských theoretiků Západu, dislokované již v míru na příslušných směrech, využijí doby, kdy strategické letectvo a řízené střely z mírových letišť a odpalovacích zařízení zahájí údery zbraněmi hromadného ničení k tomu, aby zejména v noci z hloubky třeba 300 až 500 km od hranic napadeného státu zahájily přesun.

V oněch prostorech soustřeďování setrvají jen dobu nezbytně nutnou k upřesnění úkolů a pokračují ihned z chodu, bez zaujímání výchozího položení, v útoku na území napadeného, aby plně využily účinků provedených úderů zbraněmi hromadného ničení. Američané předpokládají, že hloubka úkolů těchto svazků může dosahovat až 200 km za den, pokud to dovolí zásoby pohonných hmot v tancích, a snaží se o to, aby tyto hluboké údery zabránily napadenému manévrovat svými zálohami.

Údery těchto svazků mohou být vedeny na široké frontě na jednotlivých směrech, aniž by byla vytvářena souvislá fronta.

K dovršení zmatku a desorganisace, které američtí vojenští theoretikové miní vyvolat silným a neočekávaným počátečním úderem ze vzduchu jako prvním sledem, počítají i s širokým použitím vzdušných taktických výsadků v prvním období války, jejichž úkolem má být »pronásledování nepřitele po atomových úderech«. Je pravděpodobné, že část těchto výsadků bude vysazena i dříve a nebude v uniformách. Ne zbytečně cvičí Američané své »diversní skupiny«.

Americká strategie počítá s tím, že počáteční období války, jehož délku někteří theoretikové odhadují na 12 dní, je rozhodujícím obdobím války, které musí přinést buď vítězství nebo porážku. Je vidět, že značně zdokonalili Hitlerův »Blitzkrieg«. V této době hodlají naznačenými způsoby zničit důležité průmyslové rajony, strategické i taktické letectvo na letištích i ve vzduchu, komunikační uzly, vojska v pohraničních územích a zmocnit se značného území napadeného a tím si připravit výhodné podmínky pro rychlé zakončení války. Hlavní úlohu v počátečním období války má letectvo, jehož úkoly jsou již připravovány do té míry, že časopis »Canadian Aviation« z února letošního roku mluví o tom, že bombardovat cíle v Československu a Polsku »v prvních hodinách války« je úkolem kanadského letectva. Je charakteristické, jak se vedoucí funkcionáři USA snaží vzbudit dojem, že všechna jejich opatření jsou rázu obranného a jsou diktována nebezpečím napadení Západu Sovětským svazem a zeměmi tábora socialismu, ale zároveň v různých náznamech prozrazují své pravé myšlenky. Tak mluví o tom, že v počátečním období války rozho-

dující význam nemá obrana, nýbrž rozhodný a zničující útok, kterému říkají »odvetný«. Tento »odvetný« úder vysvětluje mimoděk lépe plukovník Reinhardt, který v souvislosti s požadavkem, aby »mobilisace« ozbrojených sil USA dovolovala bojovou pohotovost vojsk v »kterýkoli den D«, žádá, aby k přípravě operace v počátečním období války bylo přistoupeno »neodkladně« a aby byla nazvána krycím názvem »průlom«, tedy názvem, který už sám sebou charakterizuje tuto operaci. V knize »Vedení války« jiný autor zdůvodňuje nutnost provedení předstihujícího úderu a D. Smith v knize »Vojenská doktrína USA« píše, že se velení musí řídit ideou »provést hromadný úder dříve, než protivník může použít nových zbraní«. Pro nás konečně pravé cíle a úmysly imperialistů nejsou žádnou neznámou. Takový tedy může mít charakter počátečního období války. Je třeba říci, že v podstatě představy vojenských teoretiků Západu o něm odpovídají těm možnostem, které dávají soudobé bojové prostředky. Všechny zprávy nasvědčují tomu, že i prováděné přípravy atlantické armády odpovídají této linii.

O některých vyslovených názorech mohou být rozličná mínění. Vlastnosti soudobé bojové techniky dávají možnosti použít jí i jinými formami a způsoby, které se na konec mohou ukázat i účinnějšími. Není sporu o tom, že počátečnímu období války vtiskne charakter ten, kdo bude silnější a dovednější. Bylo by však nesprávné a i nebezpečné neznat názory, představy a úmysly možného nepřítele a nebrat je v úvahu. Znamé nebezpečí je vždy poloviční. Není důvodů se lekat, ale není ani důvodů podceňovat. Je třeba vidět, že by cílů, které vojenská teorie Západu staví před počáteční období války, mohlo být i dosaženo, kdyby plánovaným zdrcujícím úderem ze vzduchu i po zemi byl napaden slabý a nepřipravený protivník, který se připravoval na »minulou« válku. Jiná otázka je, zda takového protivníka v budoucnu imperialisté najdou. Historie se neopakuje a učí národy. Podmínky a možnosti, které dal kapitalistický řád Hitlerovi v počátečním období minulé války, už žádný nový Hitler mít nebude. Myslím, že i kapitalističtí teoretikové jsou si vědomi toho, že rozpoutat dnes válku znamená rozpoutat síly, které jsou pro ně do značné míry neznámou.

To ovšem neznamená ukolébávat se k spánku. Umírající imperialismus ve svých bezvýchodných vnitřních rozporech je schopen riskovat všechno — i sebe. To znamená být připraven — dnes, zítra a nepřetržitě. Náš společenský řád, hospodářská i politická síla, veliké úspěchy naší socialistické vědy a techniky — ta mohutná a nezádržná síla pokroku a kultury tábora socialismu nám dává všechny předpoklady nejen k tomu úspěšně odrazit každý úder, ale i k tomu, takový úder nedopustit.

Je několik základních požadavků, které jsou podmínkou úspěchu.

1. Nedat se překvapit, ale překvapit sám. To znamená pečlivě sledovat, studovat a dokonale znát možného nepřítele po všech stránkách, tedy jeho politiku a morálku, organizaci, bojovou techniku, politický i ekonomický potenciál a jeho vojenskou vědu. Pečlivě sledovat jeho činnost v celé hloubce a ze zjištěných skutečností dělat včas správné závěry.

2. Být v stálé bojové pohotovosti. To není jen otázka odborně vojenská, ale především politická a hospodářská. To není jen věc armády, ale celého státu. Armáda je jen zbraň v rukou lidu. Soudobé podmínky vedení války

a operací musí znát a správně hodnotit především političti a hospodářští činitelé, to nesmí být věcí jen vojáků. Dnes nelze spoléhat na to, že bude čas na uvedení do »plné« bojové pohotovosti. V soudobých podmínkách je jen jedna bojová pohotovost — to je vysoká a nepřetržitá. Doby mobilizačních vyhlášek a vojenských hudeb na náměstích patří do kalendáře. Nadzvukové rychlosti zmenšují prostor a zkracují čas. Bojová pohotovost, to není jen nabitá zbraň nebo nastartované letadlo — to je také a především splněný plán v dolech, továrnách a v zemědělství, to je kvalita mírového svazku armády stejně jako kvalita ČSM, to je stejně počet zásahů na střelnici jako stupeň znalostí studenta na vysoké škole. Bojovou pohotovost armády není vidět jen na přehlídkách a leteckých dnech, ale zejména při odvodech a nástupech záložníků na cvičení.

3. Hluboce studovat, ovládnout a rozvíjet způsoby použití nové bojové techniky, jejíž možnosti není ani zdaleka ještě využito. Zároveň s tím tvůrčím způsobem rozvíjet vojenskou vědu a zbavit se starých představ. To není vždy snadné. Není jistě správné fantasírovat, ale stejně špatné je čekat. Ten, kdo čeká, může se dočkat jenom toho, co bylo vzadu, ale nikdy nepředhoní to, co je vpředu.

Je proto třeba učit sebe, armádu a celý národ vysoké aktivitě ve všech směrech. Jakákoli pasivita je v přímém rozporu se soudobými podmínkami života vůbec, a tím více s podmínkami soudobého boje. To znamená aktivitu stejně politickou a hospodářskou jako aktivitu ve způsobech vedení vojenských operací a boje. Tak jako je pasivita brzdou pokroku, tak je i hrotem úspěchu.

Závěrem této úvahy chci poukázat na to, že není, myslím, sporu o tom, že počáteční období války, tedy jeho charakter, způsoby vedení operací je období velmi důležité. I když nesouhlasíme s názorem, že se v tomto období rozhoduje o výsledku celé války a že stačí 12 dní k tomu, aby byla zlomena síla protivníka, je jisté, že výsledky operací v tomto období mohou mít podstatný vliv na průběh a trvání celé války. O tom nás poučují zkušenosti Sovětské armády a zejména západního vojenského okruhu z počátečního období poslední války. Nepřipravenost sovětských vojsk v pohraničních oblastech západní Bílé Rusi jak po stránce zpravodajské, tak po stránce velení, spojení a materiálně technického zabezpečení způsobila, že vojska nebyla včas přivedena do bojové pohotovosti, byla překvapena fašistickým úderem, nemohla se včas rozvinout a vstupovala do sražení neorganizovaně a po částech. Následkem toho byla počáteční porážka vojsk západního frontu, velké ztráty na živé síle i materiálu a nakonec proniknutí fašistické skupiny armád »centr« do hloubky 450 až 600 km na sovětské území. Tento neúspěch měl vážné následky a jeho náprava si vyžádala od sovětských národů a hrdinné Sovětské armády obrovského úsilí a nezměrného hrdinství. Není sporu, že výsledek počátečního období války měl značný vliv na délku celé války.

Tím více stoupá význam bojové pohotovosti a připravenosti a informovanosti dnes, kdy nové bojové prostředky dávají nesrovnatelně větší možnosti, než tomu bylo před 15 lety. U nás v Československu je tento význam ještě mnohokrát násoben strategickou polohou a přímým sousedstvím našich západních hranic s urychleně budovaným wehrmachtem, jako částí úderné síly imperialismu. To je třeba mít vždy na paměti.